

Kommunikation spelar – föga överraskande – en central roll i inlärningsprocesser.

Foto: Colourbox

Inläring förklarad genom språket

RELATIONAL FRAME THEORY

Teori och klinisk tillämpning
287 sidor.

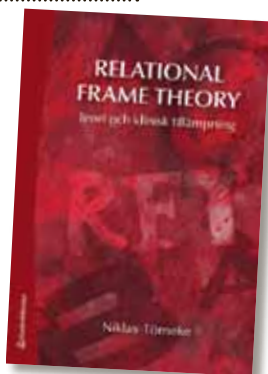
Författare: Niklas Törneke.

Förlag: Studentlitteratur; 2009.

ISBN 978-91-44-05453-7.

Psykiatern och psykoterapeuten Niklas Törneke har utkommit med en bok på svenska med den engelska titeln »Relational frame theory. Teori och klinisk tillämpning«. Begreppet »relational frame theory«, RFT, skulle kunna översättas till det något otympliga svenska ordet relationsinramningsteori.

RFT utgör basen för »acceptance and commitment therapy«, ACT, som betraktas som den tredje generationens kognitiva beteendeterapi, KBT. Teorin beskrevs av Hayes, Strosahl och Wilson i boken »Acceptance and commitment therapy« från 1999. Svårigheten att tillgodogöra sig teorin i tunglästa, engelskspråkiga böcker har säkert bidragit till att ge RFT ryktet att vara snårig och otillgänglig, vilket är olyckligt eftersom

den har ett mycket stort förklaringsvärde när det gäller språkligt betingat mänskligt beteende.

Nu har Niklas Törneke på ett imponerande och lättfattligt sätt uttömmande beskrivit inte bara teorin utan också dess utvecklingshistoria samt även placerat den i ett kliniskt sammanhang.

I bokens första del gör författaren en genomgång av den språk teori som B F Skinner påbörjade men aldrig tillfredsställande lyckades slutföra. I resten av boken återkommer Törneke många gånger till Skinners språk teori och redovisar intressanta kopplingar och relationer till RFT.

I del två presenterar han själva teorin RFT mycket pedagogiskt och med hjälp av lättförståeliga figurer.

RFT kan ses som en språkutvecklingsteori där det centrala fenomenet är människans förmåga att lära sig att sätta olika stimuli i relation till varandra, även utan att dessa stimuli behöver vara närvarande eller relaterade till varandra via inläring. Denna relationsinläring följer inte kända operanta eller respondent inlärningsprinciper. Förmågan att relatera stimuli på detta sätt är troligen unik för människan som språkligt kompetent varelse. Inga experiment har med säkerhet kunnat påvisa denna förmåga hos något djur. Egenskapen är värdefull i många sammanhang men framstår också som en potentiell grogrund för mänskligt

lidande. Törneke presenterar också elegant hur härledda relationer mellan stimuli kan leda till dysfunktionella beteenden.

I del tre beskrivs kliniska tillämpningar, och Törneke ger här den bästa beskrivning vi läst om hur de effektiva mekanismerna i olika psykologiska behandlingar kan förstås utifrån ett inlärningspsykologiskt perspektiv. Utifrån enkla fallbeskrivningar redovisar han hur teorin kan tillämpas i den kliniska terapisituationen. Med lätt handlag illustrerar författaren kliniska tillämpningar av RFT även om utrymmet inte verkar ha tillåtit en mer omfattande exemplifiering.

Boken har en uttömmande referenslista men ett alltför magert och ofullständigt register. Vår bedömning är att denna bok måste läsas av alla som har ett intresse för mänskligt beteende. Eftersom texten periodvis förutsätter kunskaper i basal inlärningspsykologi kanske boken i första hand lämpar sig för individer med den kompetensen men å andra sidan utgör författarens tidigare utgivna lärobok, »Beteendets ABC«, en fullgod introduktion.

Jan Rosenberg,
leg läkare

jan.rosenberg@karolinska.se

Jan Persson,

leg läkare, med dr

jan.persson@karolinska.se

smärtavdelningen, anestesikliniken,
Karolinska universitetssjukhuset,
Huddinge

Nya upplagor

Basisbog i sygdomslære. 679 sidor.
Andra utgåvan.

Författare: Svend Schulze,
Torben V Schroeder.

Förlag: Munksgaard Danmark; 2010.
ISBN 978-87-628-0880-5.